

UNELE ASPECTE PRIVIND RAPORTAREA INTEGRATĂ ȘI PERSPECTIVE DE DEZVOLTARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

SOME ASPECTS REGARDING INTEGRATED REPORTING AND DEVELOPMENT PERSPECTIVES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

MIHAILA Svetlana, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice a Moldovei
sv_mihaila@yahoo.com
BĂRBIERU Ana-Carolina, studentă
Academia de Studii Economice a Moldovei
carolinabarbieru@gmail.com

***Abstract:** Nowadays, investors require more data about a company's activity. Only financial data are not sufficient for making investment decisions, it needs more information and data in various areas of the company, which were not reported before. The concept of integrated reporting is catching scale all over the world, becoming an imperative of a social involved company, focusing on sustainability. The purpose of this note is to present in an intelligible form the matters of integrated reporting, implementation experiences in other countries, and the prospects for development in Republic of Moldova.*

***Key words:** integrated reporting, sustainability, key performance indicators, financial and non-financial information, integrated thinking.*

Introducere. Crizele economico-financiare la nivel global reprezintă un punct de reper pentru mediul economic, schimbând perspectivele asupra desfășurării activității entității, cât și asupra tendințelor de raportare corporativă. Asupra dezvoltării activității entității influențează atât factorii interni cât și cei externi, astfel mediul de afaceri consumă informații continuu și în cantități mari. În primul rând, această informație este consumată de cei ce finanțează (investitorii) afacerile urmărind obținerea de beneficii și avantaje. Totodată, de informațiile produse și publicate de anumite întreprinderi sunt interesate și alte grupuri de persoane, fiecare cu scopurile și interesele sale.

Având în vedere lărgirea și diversificarea piețelor financiare internaționale, dezvoltarea entităților multinaționale la nivel global, creșterea investițiilor străine directe, necesită un sistem de întocmire și publicare a informațiilor referitoare la entitate, pe înțelesul tuturor la nivel internațional, ceea ce la etapa actuală poartă numele de „raportare financiară”.

Acest proces are scopul să stabilească un limbaj comun al afacerilor, astfel încât informațiile financiare ale entităților să fie înțelese și comparabile la nivel internațional [1, p.23].

În circumstanța provocărilor globale, au apărut multe discuții între specialiștii din domeniu, ce au pus în evidență necesitatea unui sistem de raportare mai cuprinzător, care să prezinte modul în care activitatea entităților influențează interesul public, mediul și societatea. Pentru a răspunde mai multor întrebări la nivel internațional, apare un instrument nou **raportarea integrată**. Raportarea integrată, presupune sustenabilitate, responsabilitate socială, responsabilitate pentru mediu, precum și rapoarte financiare într-un singur raport, integrat, anual.

Prin urmare, alegerea temei pentru cercetare este motivată prin necesitatea de a aduce un aport în cunoașterea acestui domeniu care a intrat în sfera de cercetare destul de recent, totodată răspunde unor provocări care afectează nu numai prezentul, dar și viitorul unei entități. Astfel, unii profesioniști în investiții sunt de acord că percepția lor asupra calității managementului este afectată de calitatea rapoartelor entității. Investitorii dispunând de o informație relevantă, clară și concisă,

pot avea mai multă încredere în analizele care le efectuează.

Rezultate cercetării. Ideea raportului integrat a fost concepută de către *International Integrated Report Council (IIRC)*, în anul 2010. Această instituție are ca misiune să stabilească raportul integrat și gândirea integrată ca un curent nou în practicile de afaceri și ca normă primordială la prezentarea raporturilor către sectorul public și privat. Viziunea IIRC este prin urmare nu numai gândirea tradițională de obținere a beneficiilor, ci și alinierea alocării capitalului cu comportamentul corporativ [4].

În opinia economistului autohton Grigori L., „raportarea integrată este un proces în urma căruia rezultă o comunicare periodică și concisă asupra modului în care strategia entității, guvernanta ei corporativă, performanța ei și perspectivele duc la crearea de valoare pe termen scurt, mediu și lung. Raportul integrat este o combinație de informații, care, în prezent, sunt dispersate în diferite domenii: rapoarte financiare; raportul conducerii; raportul privind guvernarea corporativă și remunerarea; raportul de sustenabilitate” [2, p. 9].

Opinii similare expune și cercetătorul român Botez D., care menționează că, „raportarea integrată pune în evidență informațiile relevante pentru evaluarea valorii din perspectiva investitorilor pe termen lung în scopul luării deciziilor și încurajării alocării resurselor financiare pentru susținerea creării valorii pe termen lung. Interesul major este creșterea rezultatului și aprecierea capitalului pe termen lung atât în ceea ce privește evaluarea sa inițială, cât și interacțiunea continuă cu investițiile [1, p. 23].

Astfel, Directorul adjunct al IIRC, Peuch-Lestrade P., în publicațiile sale, vorbește despre schimbarea pe care o poate aduce raportarea integrată în stilul de management al unei entități, „raportarea integrată încearcă să determine o schimbare în stilul de management, să ducă la o abordare dinamică și holistică a unei afaceri. O astfel de abordare înseamnă ca oameni cu diferite funcții, orizonturi și provenind din unități diferite să coopereze, să intre într-un dialog din care să rezulte decizii interconectate și un tablou complet, cu mai mulți indicatori de performanță conectați” [5].

La rândul său și, Dobre F., Directorul general executiv al Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România, susține că, „prin raportarea integrată, se urmărește ca profesioniștii contabili să aibă o contribuție cât mai mare la crearea valorii adăugate obținute de companii. Acesta este cadrul general în care se cere desfășurată formarea profesională în vederea îndeplinirii exigențelor unei raportări integrate cu adevărat eficiente. Identificarea corectă a scopului permite și alegerea celor mai potrivite căi și mijloace atât în ceea ce privește formarea profesională, cât și obținerea unor rezultate economico-financiare tot mai bune” [6].

Frîncu C., Director CSR, BRD – Groupe Société Générale, menționează în unul din discursuri, că, „elaborarea rapoartelor integrate trebuie să fie bazate pe trei piloni: capacitatea entităților economico-sociale de a se dezvolta sustenabil, impactul activității lor asupra mediului, exercitarea funcțiilor de responsabilitate socială” [6].

Conform Cadrului conceptual al Consiliului Internațional pentru Raportare Integrată, abordarea conceptuală a raportării integrate are la bază trei elemente: capitalul, modelul de afacere și procesul de creare și menținerea valorii. Combinarea acestor elemente, valorificarea capitalului și crearea valorii adăugate, având ca bază strategia de dezvoltare riscurile și oportunitățile, creează un flux de informații expuse în raportul integrat (figura 1).

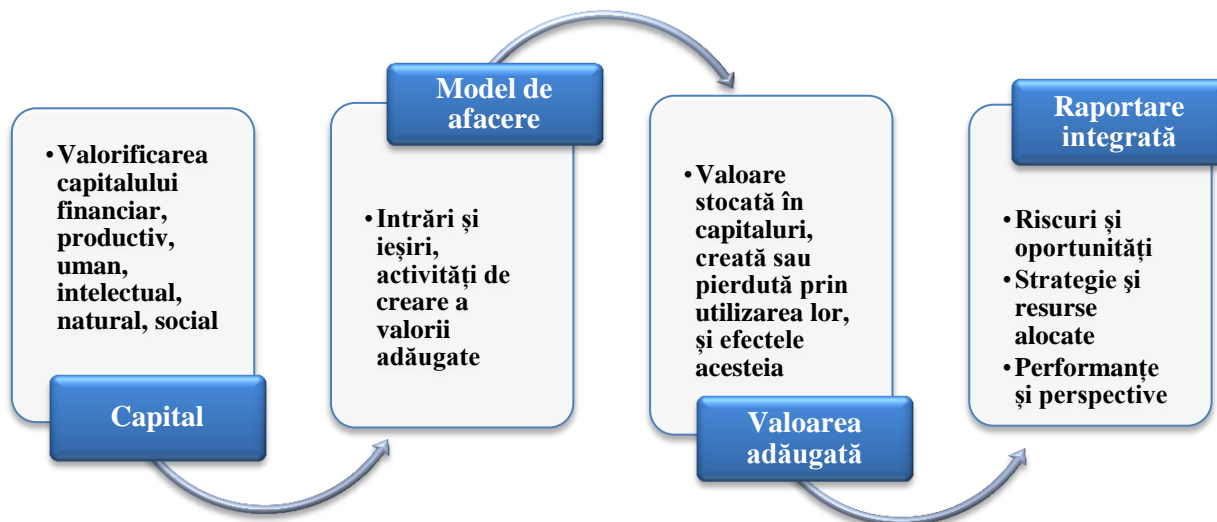

Figura 1. Elemente de concept ale raportării integrate

Sursa: elaborat de autori după Cadrul legal al CCIRI [7]

Capitalul este privit drept capacitatea sa de a produce alte bunuri prin intrări și ieșiri de resurse care afectează toate activitățile organizației de creare a valorii adăugate. Modelul de afaceri este definit ca un sistem de intrări, activități de creare a valorii adăugate și ieșiri cu scopul de a crea și menține valoarea pe termen scurt, mediu și lung [3, p.43].

Acest raport evidențiază, în general, stabilitatea și sustenabilitatea unei entități, cu perspective pe termen lung. Astfel, se orientează spre: îmbunătățirea calității informației disponibile pentru furnizorii de capital și terțe persoane în general; promovarea abordării de informații mai integrate care să implice nu numai aspectele financiare; să dezvăluie pârgurile sau indicatorii de valoare adăugată pe termen lung a unei entități.

Sunt elemente variate care se includ într-un raport de acest gen, precum: contextul și ambianța organizațională, modelul negocierilor, riscuri și oportunități, strategiile și alocarea resurselor, performanța și rezultatele înregistrate. Scopul raportului se extinde mai larg decât numai prezentarea veniturilor într-o perioadă sau evoluția lor în dinamică, în raport cu perioada precedentă, exprimând și gradul de implicare a entității în societate [8].

Potrivit Chartered Global Management Accountant, în raportul Integrated Thinking, 2014 (*Gândirea Integrată, 2014*), 80% din valoarea de piață a companiilor incluse în S&P 500 (Standard & Poors 500 Index) se datorează valorii imobilizărilor necorporale a entităților. Valoarea imobilizărilor necorporale se datorează, în esențial, informației nefinanciare: eforturile depuse, investiții cu perspective de viitor, marca, clienții, proiecte spre realizare, contracte semnate, etc. Mai mult decât atât, potrivit Association of Chartered Certified Accountants (*Asociația Experților Contabili Certificați*) și Eurosif, în anul 2011, un total de 10,5 miliarde de euro au fost investite pentru modele care conțin informații nefinanciare. Prin urmare, din această cauză informațiile nefinanciare devin la fel de importante pentru investitori [9].

Deoarece Spania, la etapa actuală, se află în proces de desfășurare a platformei tehnologice „Integrated Suite” (Suita Integrată) pentru elaborarea și analiza rapoartelor integrate, având la bază modelul AECA (Asociația Spanioală) despre raportarea integrată, considerăm că ne poate servi ca exemplu pentru Republica Moldova.

Astfel, în concordanță cu modelul de raportare integrată și cu cadrul conceptual propus de organizația IIRC, anual se emite raportul integrat AECA, compus din:

- ✓ *Conturi anuale prescurtate;*
- ✓ *Raportul auditorului;*
- ✓ *Imaginea integrată a indicatorilor financiari, de mediu, sociali și a guvernantei corporative este prezentată în figura 2;*
- ✓ *Raportul de verificare.*

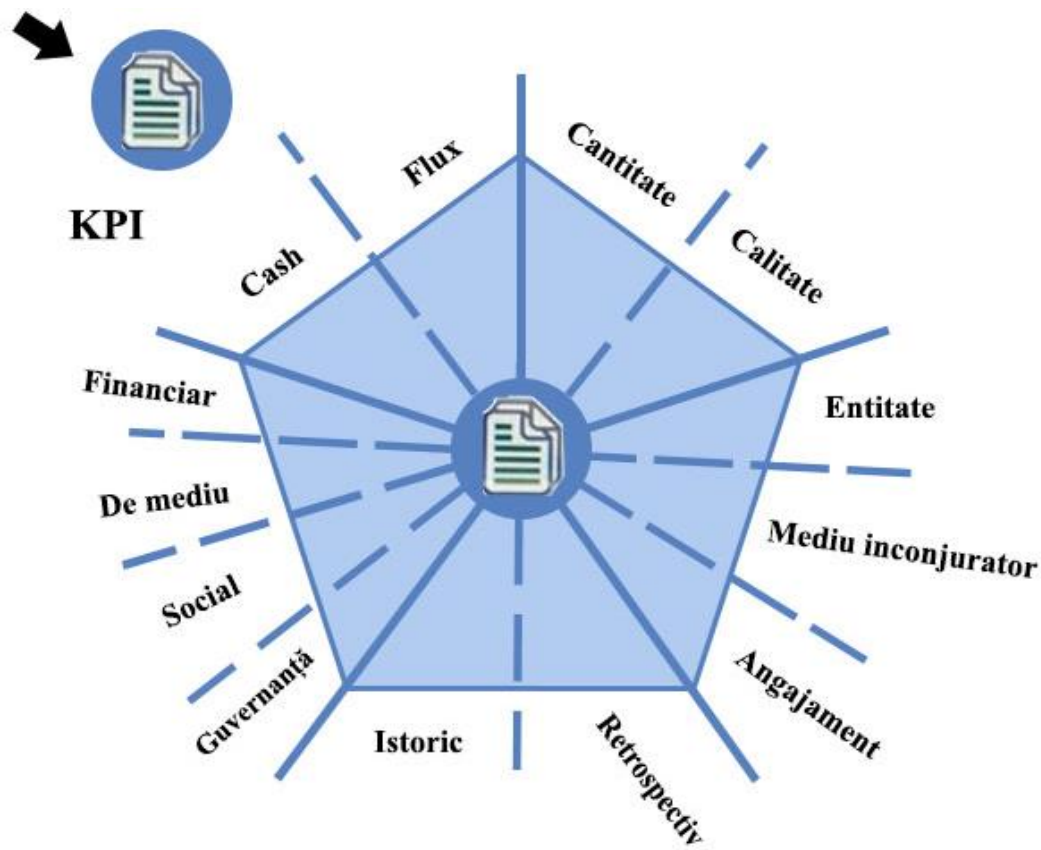

Figura 2. Indicii cheie de performanță KPI

Sursa: elaborat de autori după [10]

În figura 2, sunt prezentați indicatorii cheie de performanță, care sunt grupați după mai multe criterii:

- a) **După caracterul lor:** *cantitativi și calitativi;*
- b) **După perioada:** *de perspectivă și retrospectivă;*
- c) **După rolul lor:** *financiar; de mediu; sociali; de guvernare;*
- d) **După fluxurile vizate:** *fluxuri de numerar și fluxuri în cadrul entității;*
- e) **După locul implicării:** *în entitate; în mediul înconjurător; a angajamentului social.*

Asociația Spaniolă de Contabilitate și Administrare a Entităților aplică doctrina care este emisă de aceștia pentru prezentarea unei informații transparente, atât pe plan financiar-contabil, cât și pe plan nefinanciar cu caracter social, de mediu și de guvernare. Raportul anual și raportul integrat selectează informații financiare și nefinanciare, precum informații cu caracter legal și voluntar, în corespundere cu cele mai avansate dispoziții și tendințe naționale și internaționale în materie de contabilitate [9].

Conform informației furnizate de Asociația Spaniolă de Contabilitate și Administrare a Entităților, primele companii care au adoptat realizarea rapoartelor integrate au fost companiile:

- ✓ *BBVA* este un grup financiar de nivel global care prestează servicii în 30 de țări și are 53 mln de clienți. Poedă o poziție esențială în Spania și este prima bancă din Mexic. Se poziționează pe primele locuri a celor mai eficiente și performante bănci din zona Euro.
- ✓ *ENAGAS* este responsabil de partea tehnică a sistemului de gaze din Spania și principala companie de transport a gazului natural în Spania.
- ✓ *INDITEX* este unul din principalii distribuitori de haine din lume, cu multe mărci comerciale, precum: *Zara*, *Pull&Bear*, *Massimo Dutti*, *Bershka*, *Stradivarius*, care numără 5 887 unități comerciale în 87 de piețe de desfacere.
- ✓ *TELEFONICA* este unul din operatorii integrați de telecomunicații, lider la nivel mondial în furnizarea de soluții de comunicare, informare și divertisment, ce activează în Europa și America Latină. Această întreprindere își desfășoară activitatea în 25 de țări și o medie de 126 500 de angajați.

Aceste companii ne demonstrează faptul că succesul unei afaceri nu depinde numai de aspectele financiare, ci și de cele nefinanciare și servesc drept model pentru entitățile din Republica Moldova, care ar putea să-și revizuiască modalitatea de raportare. La nivel național conceptul de raportare integrată este unul de noutate, un element de inovație în domeniul contabilității și al științelor economice, atât în mediul academic, cât și în mediul de afaceri. Lipsesc cercetări, studii empirice și lucrări publicate în domeniu.

Sunt entități autohtone, în special cele multinaționale, care publică pe lângă informațiile financiare și informații nefinanciare, dar fără corelații între aceste informații. Viziunea raportării integrate este, însă, de a le conecta, de a arăta care este legătura dintre strategia companiei și partea de cercetare și dezvoltare, cum este influențată politica riscurilor de problemele de mediu, cum e condusă strategia comercială de către principiile drepturilor omului etc.

Pentru a avea o imagine mai clară, vom prezenta unele deosebiri între raportarea curentă și raportarea integrată:

Tabelul 1. Deosebirile între raportarea curentă și raportarea integrată

Caracteristică	Raportare curentă	Raportare integrată
Încredere	Dezvăluire limitată	Transparență crescută
Administrare	Financiară	Toate capitalurile
Abordare (Reflecție)	Izolată	Integrată
Focalizare	Trecut, Financiar	Trecut și viitor, conectare, strategie
Orizont de timp	Termen scurt	Termen scurt, mediu, lung
Adaptabilitate	Limitată la reguli	Răspuns la cerințe individuale
Tehnologie		Utilizarea tehnologiei

Sursa: elaborat de autori după Botez D. [1, p.25]

Din tabelul de mai sus, rezultă că sunt nenumărate avantaje a utilizării raportării integrate și implementarea gândirii integrate, în general. Directorul adjunct a CIRI Peuch-Lestrade P. [5], susține câteva dintre acestea, precum:

- ✓ Crearea gândirii integrate - conducerea unei companii trebuie să se ocupe nu numai de rapoartele financiare, ci și de gestionarea și preocupările umane și cerințele clienților;

- ✓ Dincolo de conceptul integrator, poți să explici mai bine ceea ce piața financiară numește „valoarea intangibilelor” și anume relația cu clienții, implicarea în acte sociale;
- ✓ Raportarea integrată susține sloganul „Less is more”, ceea ce înseamnă o viziune completă și holistică a afacerii, dar în același timp, prezentarea într-un mod scurt și concis, pentru a fi cât mai bine înțeleasă și citită.

Concluzie. Corectitudinea în materie de raportare permite identificarea punctelor forte și a punctelor slabe ale fiecărei companii, astfel încât resursele – în primul rând, cele umane – să fie alocate pentru diminuarea factorilor de risc și valorificarea celor care permit o dezvoltare sustenabilă, o reală protecție a mediului și manifestarea responsabilității sociale, nu ca un exercițiu de imagine, ci ca un scop intrinsec al activității fiecărei entități.

Raportarea Integrată trebuie să producă schimbări în comportamentul organizațional, în scopul luării deciziilor pe termen scurt, mediu și lung; să informeze cu privire la alocarea resurselor de către investitori; să inducă o abordare unitară și cuprinzătoare a raportării corporative care să conducă la comunicarea lanțului complet al factorilor care afectează semnificativ abilitatea unei organizații de a crea și menține valoarea în timp; să promoveze responsabilitate și utilizarea optimă a tuturor capitalurilor întreprinderii (incluzând capitalul productiv, uman, intelectual, natural și social), precum și interconexiunea dintre ele.

Colaborarea cu toți partenerii entității permite stabilirea corectă a oportunităților care determină dezvoltarea și eficientizarea afacerilor. Pe baza acestor considerații au fost relevate și câteva legături dintre raportarea integrată și guvernanta corporativă. Mai ales elementele de ordin social sunt de natură a fructifica informațiile incluse în raportarea integrată, toate acestea depinzând în cea mai mare măsură de activitatea profesioniștilor contabili a căror pregătire se cere orientată tocmai în direcțiile caracteristice societății bazate pe cunoaștere, cerințelor erei digitale.

Referințe bibliografice:

1. BOTEZ D. *Raportarea integrată – sfârșit sau un nou început pentru raportarea financiară?* În: Audit financiar, anul IX, nr. 98-2/2013, București 2013, pp. 23-30.
2. GRIGOROI L., DUMITRU M. *Raportarea integrată – perspectivă pentru entitățile din Republica Moldova*, În: Conferința științifică internațională "Paradigma contabilității și auditului: realități naționale, tendințe regionale și internaționale", Ed. a 5-a, 1 aprilie, ASEM, Chișinău, 2016. p. 9-15.
3. MIHAILA S. *Controllingul - instrument în dezvoltarea gestiunii entităților din Republica Moldova*, Economie și Sociologie, Ediție specială, nr.3/2016, Chișinău 2016, 57 p.
4. <https://www.ifac.org/publications-resources/enhancing-organizational-reporting-integrated-reporting-key>
5. <http://www.responsabilitatesociala.ro/editoriale/interviu-philippe-peuch-lestrade-despre-raportarea-integrata.html>
6. <http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/printeaza-articolul-1233/>
7. <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2012/11/23.11.12-Prototype-Final.pdf>
8. http://www.comunidadcontable.com/BancoConocimiento/N/noti_0110201402_el_reporte_integrado/noti_0110201402_el_reporte_integrado.asp
9. http://media.directio.it/WCOA/Multimedia/CGMA_briefing-Integrated_Thinking-The_next_step_in_integrated_reporting.pdf
10. <http://is.aeca.es/es/what-is-an-integrated-scoreboard/>